

భారతదేశం - నెదర్లాండ్స్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు (మే 2026)

1. వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత (STRATEGIC ELEVATION)

- **కీలక పరిణామం:** మే 2026 లో భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ నెదర్లాండ్స్ పర్యటన సందర్భంగా, ఇరు దేశాల సంబంధాలను "వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం" (Strategic Partnership - 2026-2030) స్థాయికి పెంచారు.
- **భాగస్వామ్య సూత్రం:** నెదర్లాండ్స్ యొక్క సరికొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం (Frontier Technology), భారత దేశపు భారీ స్థాయి మార్కెట్ అవసరాలకు (Scale of Deployment) అనుకూలంగా ఉండటంతో దీనిని "ఇన్నోవేషన్ మీట్స్ స్కేల్" (Innovation meets Scale) భాగస్వామ్యంగా అభివర్ణించారు.

2. ఆర్థిక మరియు వాణిజ్య గణాంకాలు (TRADE & INVESTMENT FACTS)

- **ద్వైపాక్షిక వాణిజ్యం:** ఐరోపాలో (Europe) భారతదేశానికి నెదర్లాండ్స్ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వాములలో ఒకటి. 2024-25 నాటికి ద్వైపాక్షిక వాణిజ్య విలువ **27.8 బిలియన్ USD**.
- **వాణిజ్య మిగులు (Trade Surplus):** భారతదేశం నెదర్లాండ్స్ తో **17.393 బిలియన్ USD** (సుమారు ₹1,44,095 కోట్లు) వాణిజ్య మిగులును కలిగి ఉంది.
- **FDI పెట్టుబడులు:** భారతదేశంలో పెట్టుబడులు పెట్టే దేశాలలో నెదర్లాండ్స్ **4వ స్థానంలో** ఉంది (మొత్తం సంచిత FDI: **55.6 బిలియన్ USD**).
- **కంపెనీల ఉనికి:** భారతదేశంలో 300 కి పైగా డచ్ కంపెనీలు, నెదర్లాండ్స్ లో 300 కి పైగా భారతీయ కంపెనీలు పనిచేస్తున్నాయి.
- **వాణిజ్య సంస్థలు:** NICCT (నెదర్లాండ్స్ ఇండియా చాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ & ట్రేడ్), IBC (ఇండియన్ బిజినెస్ చాంబర్) లు వాణిజ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నాయి.

3. రక్షణ మరియు పరిపాలన (DEFENCE & ADMINISTRATION)

- **కస్టమ్స్ పరస్పర పరిపాలనా సహాయ ఒప్పందం (Customs Mutual Administrative Assistance Agreement):** సరిహద్దుల వద్ద సమాచార మార్పిడిని పెంచడం, అక్రమ రవాణాను అరికట్టడం మరియు వాణిజ్య వ్యయాలను తగ్గించడం ఈ ఒప్పందం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

4. ప్రధాన రంగాలు - కీలక ఒప్పందాలు (17 OUTCOMES)

పోటీ పరీక్షల ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ పాయింట్ ఆఫ్ వ్యూలో 17 కీలక ఫలితాల వర్గీకరణ:

A. సాంకేతికత మరియు తయారీ (TECHNOLOGY & MANUFACTURING)

- **సెమీకండక్టర్ రంగం (Semiconductor Sector):** గుజరాత్ లోని **ధోలేరా (Dholera)** లో సెమీకండక్టర్ ఫ్యాబ్రికేషన్ ఫెసిలిటీ అభివృద్ధి కోసం భారతీయ సంస్థ **టాటా ఎలక్ట్రానిక్స్ (Tata Electronics)** మరియు డచ్ దిగ్గజం **ASML** ల మధ్య కీలక ఒప్పందం కుదిరింది. ఇది 'ఇండియా సెమీకండక్టర్ మిషన్' కు ఊతాన్ని ఇస్తుంది.
- **క్రిటికల్ మినరల్స్ (Critical Minerals):** వ్యూహాత్మక ఖనిజాల తవ్వకం, ప్రాసెసింగ్ మరియు స్థిరమైన సరఫరా చైన్ (నమ్మకమైన సరఫరా గొలుసు) ఏర్పాటు కోసం ఇరు దేశాల మధ్య సహకారం.

B. ఇంధన రంగం (ENERGY TRANSITION)

- **గ్రీన్ హైడ్రోజన్ రోడ్మ్యాప్ (Roadmap on Green Hydrogen):** గ్రీన్ హైడ్రోజన్ ఉత్పత్తి, వినియోగం మరియు ఎగుమతులను వేగవంతం చేయడం.
- **పునరుత్పాదక ఇంధన సంయుక్త కార్యవర్గం:** గ్రీన్ హైడ్రోజన్, బయో-ఎనర్జీ, సర్క్యులర్ ఫీడ్స్టాక్స్ మరియు బ్యాటరీ స్టోరేజ్ రంగాలపై దృష్టి పెట్టడానికి **Joint Working Group (JWG) on Renewable Energy** ఏర్పాటు.
- **ఇంధన పరివర్తన సామర్థ్య పెంపు:** భారతదేశపు **NITI Aayog** మరియు నెదర్లాండ్స్ మధ్య ఎనర్జీ ట్రాన్సిషన్ కెపాసిటీ బిల్డింగ్పై 'జాయింట్ స్టేట్మెంట్ ఆఫ్ ఇంటెంట్' పునరుద్ధరణ.

C. జలవనరులు మరియు వ్యవసాయం (WATER & AGRICULTURE)

- **కల్పసార్ ప్రాజెక్ట్ (Kalpasar Project, Gujarat):** గల్ఫ్ ఆఫ్ ఖంభాట్ (Gulf of Khambhat) వద్ద తలపెట్టిన ఈ భారీ తీరప్రాంత జలాశయ ప్రాజెక్టు (ఫ్రెష్వాటర్ రిజర్వాయర్, టైడల్ పవర్, నీటిపారుదల) సాంకేతికత కోసం డచ్ జలనిర్వహణ నైపుణ్యాన్ని ఉపయోగించనున్నారు.
- **ప్లోరికల్చర్ (పూల సాగు):** ఈశాన్య ప్రాంత అభివృద్ధిలో భాగంగా **పశ్చిమ త్రిపుర (West Tripura)** లో ఇండో-డచ్ సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్స్లెన్స్ (CoE) ఫర్ ఫ్లవర్స్ ఏర్పాటు.
- **డైరీ రంగానికి శిక్షణ:** బెంగాళూరులోని పశుసంవర్ధక శ్రేష్ఠత కేంద్రం (CEAH) లో **ఇండో-డచ్ సెంటర్ ఫర్ ఎక్స్లెన్స్ ఇన్ డైరీ ట్రైనింగ్** ఏర్పాటు.

D. విద్య, సంస్కృతి మరియు డయాస్పొరా (EDUCATION, CULTURE & DIASPORA)

- **చోళుల రాగి పలకల వాపసు (Restitution of Chola Copper Plates):** 11వ శతాబ్దానికి చెందిన 11 చోళుల రాగి పలకలను నెదర్లాండ్స్ ప్రభుత్వం భారతదేశానికి తిరిగి అప్పగించింది. (గమనిక: తమిళం, సంస్కృత భాషల్లో ఉన్న ఈ శాసనాలు తమిళనాడులోని నాగపట్నం బౌద్ధ విహారానికి 'ఆనైమంగళం' గ్రామాన్ని దానమిచ్చినట్లు తెలుపుతాయి).
- **విద్యాసంస్థల ఒప్పందాలు:**
 - **నాలందా విశ్వవిద్యాలయం (భారత్) మరియు గ్రోనింగెన్ విశ్వవిద్యాలయం (University of Groningen - నెదర్లాండ్స్)** మధ్య విద్యా పరిశోధనల కొరకు ఒప్పందం.
 - **లైడెన్ విశ్వవిద్యాలయ లైబ్రరీలు (Leiden University Libraries) మరియు భారత పురావస్తు శాఖ (ASI)** ల మధ్య చోళుల కాలం నాటి చారిత్రక పరిశోధనలు మరియు ఆర్కైవల్ రక్షణ కోసం కొల్లాబరేషన్.
- **వలసలు మరియు డయాస్పొరా:** నైపుణ్యం కలిగిన నిపుణులు, విద్యార్థుల వీసా ప్రక్రియను సులభతరం చేయడం. (గమనిక: ఐరోపాలో UK తర్వాత నెదర్లాండ్స్లోనే అత్యధికంగా 2,40,000 మంది భారతీయ సంతతి ప్రజలు ఉన్నారు. వీరిలో 20,000 మంది హిందుస్తానీ-సూరినామీ సమాజానికి చెందినవారు).

E. ఆరోగ్యం (HEALTHCARE)

- **ICMR మరియు RIVM సహకారం:** అంటువ్యాధులు, యాంటీమైక్రోబియల్ రెసిస్టెన్స్ (AMR), డిజిటల్ హెల్త్, మరియు క్వెమెట్-హెల్త్ సంబంధాలపై పరిశోధనల కోసం ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ (ICMR) మరియు డచ్ నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ పబ్లిక్ హెల్త్ (RIVM) ల మధ్య భాగస్వామ్యం.

పరీక్షల్లో అడిగే అవకాశం ఉన్న ముఖ్యాంశాలు (QUICK REVISION POINTS FOR MCQS)

1. **వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్య కాలం:** 2026 - 2030.

2. ASML ఏ దేశానికి చెందిన సంస్థ?: నెదర్లాండ్స్ (టాటా ఎలక్ట్రానిక్స్‌తో ధోలేరా సెమీకండక్టర్ ప్లాంట్ కోసం ఒప్పందం చేసుకుంది).
3. కల్పసార్ ప్రాజెక్ట్ ఏ రాష్ట్రంలో ఉంది?: గుజరాత్ (గల్ప్ ఆఫ్ ఖంభాత్).
4. డైరీ సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ ఎక్కడ ఏర్పాటు చేస్తున్నారు?: బెంగళూరు (CEAH).
5. ఇండో-డచ్ ఫ్లవర్స్ సెంటర్ ఎక్కడ వస్తోంది?: పశ్చిమ త్రిపుర.
6. తిరిగి వచ్చిన రాగి పలకలు ఏ రాజవంశానికి చెందినవి?: చోళులు (11వ శతాబ్దం, ఆనైమంగళం గ్రామం దానం గురించిన వివరాలు).

అంతర్జాతీయ యోగా దినోత్సవం 2026 - కౌంట్ డౌన్ ప్రోగ్రామ్

1. నేపథ్యం (CONTEXT)

- **ముఖ్య పరిణామం:** 2026 అంతర్జాతీయ యోగా దినోత్సవం (International Day of Yoga - IDY) కి గల 32 రోజుల కౌంట్ డౌన్ లో భాగంగా, కేరళలో మహిళల ఆరోగ్యంపై ప్రత్యేక దృష్టి సారిస్తూ ఒక సమగ్ర వెల్నెస్ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు.
- **నిర్వహణ సంస్థలు:** కేంద్ర ఆయుష్ మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Ayush) పరిధిలోని **మొరార్టీ దేశాయ్ నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ యోగా (MDNIY)** మరియు యాంగ్ విమెన్స్ క్రిస్టియన్ అసోసియేషన్ (YWCA - కళాతిపతి) సంయుక్తంగా ఈ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టాయి.
- **వేదిక:** కొట్టాయం, కేరళ.

2. ఇతివృత్తం / ప్రధాన అంశం (THEME & CORE FOCUS)

- **ప్రోగ్రామ్ మోడ్యూల్:** "యోగా ఫర్ మెనోపాజ్ - ఎ హోలిస్టిక్ వెల్నెస్ మోడ్యూల్" (Yoga for Menopause - A Holistic Wellness Module).
- **లక్ష్యం:** మహిళల్లో రుతువిరతి (Menopause) దశలో ఎదురయ్యే శారీరక, మానసిక, హార్మోన్ల మరియు జీవక్రియల (Metabolic) మార్పులను సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవడంలో యోగా మరియు ఆయుర్వేదం యొక్క ప్రాధాన్యతను వివరించడం.

3. పరీక్షల దృక్పథంలో ముఖ్యాంశాలు (EXAM-ORIENTED HIGHLIGHTS)

A. వెల్నెస్ మోడ్యూల్ లోని ప్రధాన అంశాలు (HOLISTIC INTEGRATION)

- **సమగ్ర విధానం:** సాంప్రదాయ ఆయుర్వేద సూత్రాలతో పాటు క్లాసికల్ యోగాసనాలు, ప్రాణాయామం, రిలాక్సేషన్ పద్ధతులు మరియు మైండ్ ఫుల్ నెస్ (ధ్యాన ప్రక్రియలు) ల కలయికగా ఈ మోడ్యూల్ ను రూపొందించారు.
- **చికిత్సా ప్రయోజనాలు:** మెనోపాజ్ సమయంలో వచ్చే ఒత్తిడిని తగ్గించడం, నాడీ వ్యవస్థను సమతుల్యం చేయడం, నిద్రలేమి సమస్యను నివారించడం మరియు జీవన ప్రమాణాలను (Quality of Life) మెరుగుపరచడం దీని ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

B. సిఫార్సు చేసిన ముఖ్యమైన యోగాసనాలు & ప్రక్రియలు

పరీక్షలలో సైన్స్ & టెక్నాలజీ లేదా హెల్త్ విభాగంలో భాగంగా అడిగే అవకాశం ఉన్న కొన్ని సాంప్రదాయ ఆయుష్ ప్రక్రియలు:

- యోగాసనాలు:

- తాడాసనం (Tadasana)
- బద్ధ కోణాసనం (Baddha Konasana)
- బాలాసనం (Balasana)
- సేతు బంధాసనం (Setu Bandhasana)
- విపరీత కరణి (Viparita Karani)
- శవాసనం (Shavasana)

- ప్రాణాయామ పద్ధతులు (శ్వాస క్రియలు):

- నాడి శోధన (Nadi Shodhana)
- భ్రామరి (Bhramari) – నాడి వ్యవస్థ సమతుల్యత మరియు మానసిక ప్రశాంతతకు దోహదపడతాయి.

C. ఆయుర్వేద దృక్పథం (AYURVEDIC PERSPECTIVE)

- ఈ సెషన్లో మెనోపాజ్ దశను ఆయుర్వేద పరిభాషలో 'వాత అసమతుల్యత' (Vata Imbalance) మరియు 'ధాతు క్షయం' (Dhatu Kshaya) గా పేర్కొంటూ, దానికి అనుగుణమైన ఆహార నియమాలను (Dietary) మరియు జీవనశైలి మార్పులను (Lifestyle practices) వివరించారు.

ప్రిలిమ్స్ క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్ (QUICK MCQ REVISION)

1. మొదటి దేశాయ్ నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ యోగా (MDNIY) ఏ మంత్రిత్వ శాఖ కింద పనిచేస్తుంది?: ఆయుష్ మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Ayush).
2. మెనోపాజ్ వెల్ఫేర్ సెషన్ 2026 కౌంటడౌన్ ఎక్కడ జరిగింది?: కొట్టాయం (కేరళ).
3. ఆయుర్వేదం ప్రకారం మెనోపాజ్ ఏ దోష అసమతుల్యతకు సంబంధించినది?: వాత దోషం (Vata Imbalance).
4. నాడి శోధన మరియు భ్రామరి అనేవి దేనికి సంబంధించినవి?: ప్రాణాయామం (Pranayama).

దక్షిణ కొరియాలో భారత యుద్ధ స్మారకం (INDIAN WAR MEMORIAL) ప్రారంభం

1. నేపథ్యం (CONTEXT)

- **కీలక పరిణామం:** కొరియా యుద్ధం (Korean War) 75వ వార్షికోత్సవ స్మారక కార్యక్రమాలలో భాగంగా దక్షిణ కొరియా రాజధాని సియోల్లోని ఇంజింగాక్ పార్క్ (Imjingak Park) వద్ద 'భారత యుద్ధ స్మారకం' (Indian War Memorial) ప్రారంభించబడింది.
- **ప్రారంభించిన వారు:** భారత రక్షణ మంత్రి (Raksha Mantri) రాజ్ నాథ్ సింగ్ మరియు రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా (RoK) పేట్రీయాట్స్ & వెటరన్స్ అసోసియేషన్ మంత్రి క్వన్ ఓ-ఇయల్ (Kwon Oh-eul) సంయుక్తంగా ప్రారంభించారు.
- **ప్రాముఖ్యత:** కొరియా యుద్ధంలో భారత సైన్యానికి చెందిన '60 పారా ఫీల్డ్ అంబులెన్స్' మరియు 'కన్ఫ్లోడియన్ ఫోర్స్ ఆఫ్ ఇండియా' (CFI) అందించిన ధైర్యసాహసాలు, ప్రాణత్యాగం మరియు మానవతా సేవలకు గుర్తింపుగా దీనిని నిర్మించారు.
- **చారిత్రక వేదిక:** 1954 సెప్టెంబరులో యుద్ధ ఖైదీల శాంతియుత స్వదేశీ పునరావాసం కోసం CFI 'హింద్ నగర్' (HIND NAGAR) ను ఏర్పాటు చేసిన ప్రాంతంలోనే ఈ స్మారక చిహ్నాన్ని నిర్మించారు. ఇక్కడ దాదాపు 22,000 మంది యుద్ధ ఖైదీలకు వసతి కల్పించారు.

2. పరిక్షాల ముఖ్యాంశాలు: చారిత్రక లింకేజ్ (HISTORICAL LINKAGE FOR MCQS)

A. 60 పారా ఫీల్డ్ అంబులెన్స్ (60 PARA FIELD AMBULANCE)

- **కమాండర్:** ఈ విభాగానికి **లెఫ్టినెంట్ కల్నల్ (డాక్టర్) ఎ.జి. రంగరాజ్ (మహా వీర్ చక్ర గ్రహీత)** నాయకత్వం వహించారు.
- **బిరుదు:** గాయపడిన సైనికులు మరియు పౌరులకు అందించిన అసాధారణ వైద్య సేవల కారణంగా వీరికి **'మెరున్ ఎంజెల్స్' (Maroon Angels)** అనే బిరుదు లభించింది.
- **గమనిక:** దక్షిణ కొరియా ప్రభుత్వం ఈ నెలను (మే 2026) కల్నల్ రంగరాజ్ గౌరవార్థం అంకితం చేసింది.

B. కన్ఫ్ డియన్ ఫోర్స్ ఆఫ్ ఇండియా (CFI) & NNRC

- **NNRC (Neutral Nations Repatriation Commission):** 1953లో కొరియా స **武裝 విరమణ ఒప్పందం (Korean Armistice Agreement)** తర్వాత యుద్ధ ఖైదీల పునరావాస పర్యవేక్షణ కోసం ఈ కమిషన్ ఏర్పాటైంది.
- **భారత నాయకత్వం:** ఈ NNRC కమిషన్ కు భారతదేశం తరఫున **లెఫ్టినెంట్ జనరల్ కె.ఎస్. తిమ్మయ్య (Lt Gen KS Thimayya)** చైర్మన్ గా వ్యవహరించారు. ఆయన దౌత్య నైపుణ్యం అంతర్జాతీయ గుర్తింపు పొందింది.

3. ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు (BILATERAL RELATIONS)

- **MoU సంతకం:** కొరియా యుద్ధ వీరులను (Veterans) గౌరవించడం మరియు పరస్పర మార్పిడిని బలోపేతం చేయడం కోసం ఇరు దేశాల మధ్య ఒక అవగాహన ఒప్పందం (MoU) కుదిరింది.
- **ద్వైపాక్షిక భాగస్వామ్యం:** ఈ చారిత్రక సంబంధాలు భారత్ - రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కొరియా **'స్పెషియల్ స్ట్రాటజిక్ పార్ట్నర్షిప్' (Special Strategic Partnership)** కు బలమైన పునాదిగా పనిచేస్తున్నాయి.
- **పర్యటన ముగింపు:** ఈ కార్యక్రమంతో రక్షణ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ యొక్క 4 రోజుల వియత్నాం మరియు దక్షిణ కొరియా అధికారిక పర్యటన ముగిసింది.

4. హై-యీల్డ్ పాయింట్స్ (QUICK REVISION FOR MCQS)

అంశం	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
భారత యుద్ధ స్మారకం ఎక్కడ ఉంది?	ఇంజింగ్ పార్క్, సియోల్ (దక్షిణ కొరియా)
'మెరున్ ఎంజెల్స్' అని ఎవరిని పిలుస్తారు?	60 పారా ఫీల్డ్ అంబులెన్స్ (భారత సైన్యం)
NNRC కి నాయకత్వం వహించిన భారతీయ జనరల్ ఎవరు?	లెఫ్టినెంట్ జనరల్ కె.ఎస్. తిమ్మయ్య

అంశం	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
1954లో కొరియాలో భారత్ ఏర్పాటు చేసిన క్యాంప్ పేరేంటి?	హింద్ నగర్ (HIND NAGAR)
మహా వీర్ చక్ర పొందిన 60 పారా కమాండర్ ఎవరు?	లెఫ్టినెంట్ కల్నల్ (డాక్టర్) ఎ.జి. రంగరాజ్

79వ ప్రపంచ ఆరోగ్య అసెంబ్లీ (WHA): 'ఆరోగ్య రంగంలో ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్' ముఖ్యాంశాలు

అంతర్జాతీయ సదస్సులు, గవర్నెన్స్ మరియు సైన్స్ & టెక్నాలజీ (UPSC, SSC, BANKING, STATE PSCS)

1. వార్తల్లోని నేపథ్యం (CONTEXT)

- కీలక పరిణామం:** జెనీవాలో జరిగిన 79వ ప్రపంచ ఆరోగ్య అసెంబ్లీ (79th World Health Assembly - WHA) లో భాగముగా ఒక ప్రత్యేక అనుబంధ కార్యక్రమం (Side Event) నిర్వహించబడింది.
- ఇతివృత్తం (Theme):** "ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ ఇన్ హెల్త్: లాస్, ఎథికల్ ఓవర్ సైట్, రీసెర్చ్ అండ్ ఈక్విటీ" (Artificial Intelligence in Health: Laws, Ethical Oversight, Research and Equity).
- భారత ప్రాతినిధ్యం:** ఈ సదస్సును ఉద్దేశించి భారత కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ శాఖ మంత్రి శ్రీ జగత్ ప్రకాష్ నడ్డా (J.P. నడ్డా) ప్రసంగించారు.
- భారత దృక్పథం:** భారతదేశం కేవలం "ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్" (కృత్రిమ మేధస్సు) మాత్రమే కాకుండా, "ఆల్-ఇన్-క్లూసివ్ ఇంటెలిజెన్స్" (అందరినీ కలుపుకుపోయే మేధస్సు) ను విశ్వసిస్తుందని ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

2. పోటీ పరీక్షల ముఖ్యాంశాలు: డిజిటల్ హెల్త్ గవర్నెన్స్ (CORE CONCEPTS FOR EXAMS)

A. SAHI (STRATEGY FOR AI IN HEALTHCARE FOR INDIA)

- ప్రారంభం:** దీనిని ఫిబ్రవరి 2026 లో జరిగిన 'ఇండియా AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్' లో లాంచ్ చేశారు.
- ప్రాముఖ్యత:** గ్లోబల్ సౌత్ (Global South - అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు) నుండి వెలువడిన మొట్టమొదటి సమగ్ర ఆరోగ్య రంగ AI వ్యూహం ఇది.
- లక్ష్యం:** ఆరోగ్య రంగంలో AI వినియోగాన్ని నైతిక, పారదర్శక మరియు ప్రజల కేంద్రంగా (Ethical, Transparent & People-centric) మార్గనిర్దేశం చేయడం.

B. BODH (BENCHMARKING OPEN DATA PLATFORM FOR HEALTH AI)

- నిర్వచనం:** ఇది హెల్త్ AI కోసం రూపొందించిన ఒక ఓపెన్ డేటా ప్లాట్ఫారమ్.
- విధివిధానం:** భారతదేశంలో ఉపయోగించే AI సొల్యూషన్స్ అన్నింటినీ నిజమైన దేశీయ డేటాసెట్లతో (Real-world datasets) పోల్చి వాటి నాణ్యతను పరీక్షించడానికి (Benchmarking) ఇది ఉపయోగపడుతుంది.

- **ప్రయోజనం:** 1.4 బిలియన్ల భారతీయ జనాభా మరియు 22 అధికారిక భాషల వైవిధ్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, AI అందరికీ సురక్షితంగా మరియు సమానంగా (Equitable) పనిచేసేలా చూడటం దీని ముఖ్య ఉద్దేశం.

3. చారిత్రక లింకేజ్: భారత డిజిటల్ ఆరోగ్య ప్రయాణం (TIMELINE OF DIGITAL HEALTH IN INDIA)

పోటీ పరీక్షల మల్టిపుల్ ఛాయిస్ ప్రశ్నల (MCQs) కోసం కింది మైలురాళ్లు అత్యంత కీలకం:

- **2015:** 'డిజిటల్ ఇండియా' (Digital India) ప్రాజెక్ట్ ప్రారంభం – కాన్సెప్ట్ ఆధారిత సాంకేతిక పునాది.
- **2017:** 'నేషనల్ హెల్త్ పాలసీ' (National Health Policy) – సమగ్ర మరియు ఇంటర్ఆపరబుల్ డిజిటల్ హెల్త్ ఎకోసిస్టమ్ను ప్రతిపాదించింది.
- **2021:** 'ఆయుష్మాన్ భారత్ డిజిటల్ మిషన్' (Ayushman Bharat Digital Mission - ABDM) ప్రారంభం – నాణ్యమైన ఆరోగ్య డేటా మరియు డిజిటల్ హెల్త్ ఐడీల సృష్టి.

4. హై-యిల్డ్ పాయింట్స్ (QUICK REVISION TABLE FOR MCQs)

కోర్ సబ్జెక్ట్ (Core Subject)	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
79వ ప్రపంచ ఆరోగ్య అసెంబ్లీ (WHA) ఎక్కడ జరిగింది?	జెనీవా (స్విట్జర్లాండ్)
SAHI వ్యూహం ఏ రంగానికి సంబంధించినది?	ఆరోగ్య రంగంలో ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI) నియంత్రణ
గ్లోబల్ సాత్ నుండి వచ్చిన తొలి హెల్త్ AI వ్యూహం ఏది?	SAHI (Strategy for AI in Healthcare for India)
హెల్త్ AI నాణ్యతను పరీక్షించే భారతీయ ప్లాట్ఫారమ్ ఏది?	BODH (Benchmarking Open Data Platform for Health AI)
భారత జాతీయ ఆరోగ్య విధానం ఏ సంవత్సరంలో వచ్చింది?	2017

SAIL మరియు MDI గుర్గావ్ మధ్య అవగాహన ఒప్పందం (MOU)

టాపిక్: ప్రభుత్వ విధానాలు, ఒప్పందాలు మరియు ప్రభుత్వ రంగా సంస్థలు (UPSC, SSC, BANKING, STATE PSCS)

1. వార్తల్లోని నేపథ్యం (CONTEXT)

- **కీలక పరిణామం:** స్టీల్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ (SAIL) కి చెందిన మేనేజ్‌మెంట్ ట్రైనింగ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (MTI) మరియు మేనేజ్‌మెంట్ డెవలప్‌మెంట్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (MDI), గుర్గావ్ మధ్య ఒక అవగాహన ఒప్పందం (MoU) కుదిరింది.
- **వేదిక:** న్యూఢిల్లీలోని SAIL కార్పొరేట్ ఆఫీస్‌లో మే 20, 2026 న ఈ ఒప్పందంపై సంతకాలు జరిగాయి.
- **ప్రధాన లక్ష్యం:** SAIL సంస్థలో భవిష్యత్తు అవసరాలకు తగ్గట్టుగా సమర్థవంతమైన నాయకులను (Future-ready leaders) తీర్చిదిద్దడం కోసం "ఎగ్జిక్యూటివ్ ఎడ్యుకేషన్ ప్రోగ్రామ్స్" నిర్వహించడం.

2. పోటీ పరీక్షల ముఖ్యాంశాలు: ఒప్పందం యొక్క విధివిధానాలు (CORE CONCEPTS)

- **భాగస్వామ్య విధానం:** ఈ ఒప్పందం ద్వారా విద్యాపరమైన పరిజ్ఞానాన్ని (Academic Knowledge), నిత్య జీవితంలో ఎదురయ్యే వాస్తవ వ్యాపార అనుభవాలతో (Real-world Application) ముడిపెడతారు.
- **కీలక విభాగాలు:**
 - SAIL అధికారుల కోసం ప్రత్యేక లీడర్‌షిప్ ప్రోగ్రామ్స్, వ్యూహాత్మక ఆవిష్కరణల (Strategy & Innovation) అభ్యాసం.
 - అంతర్జాతీయ వ్యాపార పద్ధతులను తెలుసుకోవడం కోసం విదేశీ విద్యా కార్యక్రమాలు (Overseas learning programs).
 - ఉమ్మడి పరిశోధనలు, కన్సల్టింగ్ మరియు కేస్ స్టడీస్ రూపకల్పన.
- **సంతకాలు చేసిన వారు:** SAIL-MTI తరపున ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ శ్రీ సంజయ్ ధర్, MDI గుర్గావ్ తరపున డీన్ (ఇండస్ట్రి కనెక్ట్) ప్రొఫెసర్ సుమిత్రా రాయ్ ఈ ఒప్పందంపై సంతకాలు చేశారు.

3. బ్యూక్ గ్రౌండ్ లింకేజ్: SAIL గురించి ప్రాథమిక సమాచారం (STATIC GK)

పోటీ పరీక్షల్లో ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలపై (PSUs) తరచూ ప్రశ్నలు అడుగుతుంటారు:

- **SAIL (Steel Authority of India Limited):** ఇది భారత ప్రభుత్వ ఉక్కు మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Steel) పరిధిలోని ఒక ప్రముఖ **మహారత్న (Maharatna)** కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ.
- **స్థాపన:** 1954 (ఇది భారతదేశంలోనే అతిపెద్ద ఉక్కు ఉత్పత్తిదారులలో ఒకటి).
- **MTI (Management Training Institute):** ఇది రాంచీ (జార్ఖండ్) లో ఉన్న SAIL యొక్క ప్రధాన కార్పొరేట్ శిక్షణా కేంద్రం.

4. హై-యీల్డ్ పాయింట్స్ (QUICK REVISION TABLE FOR MCQS)

కోర్ సబ్జెక్ట్ (Core Subject)	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
ఎగ్జిక్యూటివ్ ఎడ్యుకేషన్ కోసం SAIL ఏ సంస్థతో MoU కుదుర్చుకుంది?	MDI, గుర్గావ్

కోర్ సబ్జెక్ట్ (Core Subject)	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
SAIL యొక్క ప్రధాన మేనేజ్‌మెంట్ ట్రైనింగ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (MTI) ఎక్కడ ఉంది?	రాంచీ (జార్ఖండ్)
SAIL ఏ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోకి వస్తుంది?	కేంద్ర ఉక్కు మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Steel)
SAIL సంస్థకు గల కేంద్ర ప్రభుత్వ గుర్తింపు హోదా ఏమిటి?	మహారత్న (Maharatna) కంపెనీ

ఫిట్ ఇండియా సండేస్ ఆన్ సైకిల్: 75వ మెగా ఎడిషన్ (CWG ప్రత్యేక విశేషాలు)

టాపిక్: ప్రభుత్వ పథకాలు, క్రీడారంగం మరియు జాతీయ కార్యక్రమాలు (UPSC, SSC, BANKING, STATE PSCS)

1. వార్తల్లోని నేపథ్యం (CONTEXT)

- **కీలక పరిణామం:** దేశవ్యాప్తంగా మే 24 న ఫిట్ ఇండియా ఉద్యమంలో భాగంగా అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన 75వ మెగా ఎడిషన్ 'ఫిట్ ఇండియా సండేస్ ఆన్ సైకిల్' (Fit India Sundays on Cycle) నిర్వహించనున్నారు.
- **ప్రత్యేకత:** ఈ ఎడిషన్‌ను 'కామన్వెల్త్ గేమ్స్ డే' (Commonwealth Games Day) గా జరుపుకుంటున్నారు. ఇది భారతదేశ క్రీడా భవిష్యత్తుకు మరియు రాబోయే 2030 అహ్మదాబాద్ కామన్వెల్త్ గేమ్స్‌కు ఒక గొప్ప నివాళిగా నిలుస్తుంది.
- **ప్రధాన వేదిక:** కేంద్ర యువజన వ్యవహారాలు & క్రీడల శాఖ మంత్రి **డాక్టర్ మన్నుభే మాండవీయ**, గుజరాత్ ఉప ముఖ్యమంత్రి **శ్రీహర్ద్ సంఘ్వి** లతో కలిసి గుజరాత్‌లోని **అహ్మదాబాద్ (సబర్కతి రివర్ ఫ్రంట్)** నుండి ఈ వేడుకలను ప్రారంభించనున్నారు.
- **అహ్మదాబాద్ ఎడిషన్ థీమ్:** "ఎ న్యూ ఐకాన్ ఫర్ ఏ ఫిట్టర్ ఇండియా - పెడలింగ్ టు 2030" (A New Icon for a Fitter India - Pedalling to 2030).

2. పోటీ పరీక్షల ముఖ్యాంశాలు: క్రీడా పరిణామాలు (CORE CONCEPTS FOR EXAMS)

- **2030 కామన్వెల్త్ గేమ్స్ ప్రాధాన్యత:** 2030లో అహ్మదాబాద్‌లో జరగబోయే కామన్వెల్త్ గేమ్స్ చాలా చారిత్రాత్మకమైనవి, ఎందుకంటే ఇవి **100వ (Centenary) కామన్వెల్త్ గేమ్స్**. దీని కోసం భారత్ విజయవంతంగా బిడ్‌ను గెలుచుకుంది.
- **క్రీడాకారుల భాగస్వామ్యం (జన భాగస్వామ్యం):**
 - అహ్మదాబాద్ వేడుకల్లో బాలీవుడ్ నటుడు ఆయుష్మాన్ ఖురానాతో పాటు ప్రముఖ క్రీడాకారులు రజనీ ఎతిమర్సు, గుర్జిత్ కౌర్, సోనికా టాండి (హాకీ), అంకుర్ మిట్టల్, అంజమ్ మౌద్గిల్ (షూటింగ్), తృప్తి మురుగుండే (బాడ్మింటన్) పాల్గొంటున్నారు.

- కేంద్ర సహాయ మంత్రి శ్రీమతి రత్నా నిఖిల్ ఖడ్రే గువహాతిలో, బబితా ఫోగట్ (రెజింగ్) ధర్మశాలలో, మాజీ హాకీ క్రీడాకారిణి సబా అంజుమ్ (చక్ దే ఇండియా సినిమా స్పూర్తి) ముంబైలో ఈ వేడుకలకు నాయకత్వం వహిస్తారు.
- డిజిటల్ ప్లాట్ ఫారమ్: యువతలో ఉత్సాహాన్ని నింపడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం 'MY Bharat' (మేరా యువ భారత్) ప్లాట్ ఫారమ్ ద్వారా క్వీజ్, రీల్ మేకింగ్ మరియు టోర్స్ డిజైన్ పోటీలను నిర్వహిస్తోంది.

3. బ్యూక్ గ్రౌండ్ లింకేజ్: 'ఫిట్ ఇండియా సండేస్ ఆన్ సైకిల్' ప్రస్థానం (TIMELINE & PROGRESS)

పోటీ పరీక్షల ఫ్లేట్ మెంట్ ఆధారిత (Statement-based) ప్రశ్నల కోసం ఈ క్రింది గణాంకాలు ముఖ్యం:

- ప్రారంభం: ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ విజన్ ఆధారంగా 17 డిసెంబర్ 2024 న 'ఫిట్ ఇండియా మూవ్ మెంట్' కింద ప్రారంభించారు.
- నినాదం (Motto): ప్రధానమంత్రి పదే పదే ప్రస్తావించే "ఫిట్ నెస్ కా డోస్, ఆధా గంటా రోజ్" (Fitness ka Dose, Aadha Ghanta Roz) అనే నినాదం దీనికి మూలస్థంభం.
- సాధించిన మైలురాళ్లు: ఇప్పటివరకు జరిగిన 74 ఎడిషన్లలో ఈ చొరవ 3.07 లక్షల ప్రాంతాలకు విస్తరించి, 50 లక్షల మంది సైకిస్టులను భాగస్వామ్యం చేస్తూ, దాదాపు 7 కోట్ల మంది భారతీయులను చేరుకుంది.

4. హై-యీల్డ్ పాయింట్స్ (QUICK REVISION TABLE FOR MCQS)

కోర్ సబ్జెక్ట్ (Core Subject)	పరీక్షా సమాచారం (Exam Fact)
75వ ఫిట్ ఇండియా సండేస్ ఆన్ సైకిల్ ఏ రోజున జరుగుతుంది?	మే 24, 2026
100వ (Centenary) కామన్వెల్త్ గేమ్స్ 2030 కి ఆతిథ్య నగరం ఏది?	అహ్మదాబాద్ (భారతదేశం)
ఫిట్ ఇండియా సండేస్ ఆన్ సైకిల్ ఏ సంవత్సరంలో ప్రారంభమైంది?	డిసెంబర్ 2024
ప్రస్తుత కేంద్ర యువజన వ్యవహారాలు మరియు క్రీడల మంత్రి ఎవరు?	డాక్టర్ మన్నుఖి మాండవీయ
యువత భాగస్వామ్యం కోసం ఉపయోగించిన కేంద్ర ప్రభుత్వ డిజిటల్ ప్లాట్ ఫారమ్ ఏది?	MY Bharat (మేరా యువ భారత్)